

doorn ook niet te helpen; immers het 2de quinquennium (1880—1884) geeft juist het zelfde cijfer als het 4de (1890—1894), namelijk 101, in verband met de toeneming der bevolking, wel iets gunstiger, maar toch van geringe beteekenis.

Allerminst, M. de G., wil ik hiermede de keuze van Hellendoorn als plaats voor een sanatorium in andere opzichten wraken. Oekonomische en andere voordeelen van overwegenden aard zijn wellicht aan de stichting daar verbonden, maar dan late men, te meer daar ook het praeadvies onzer klinische Hoogleeraren ROSENSTEIN, PEL, TALMA niet werd gevolgd, er ons medici buiten, ten zij — en ook voor dit standpunt zou veel aan te voeren zijn — men het omgekeerde bedoelt en zegt: in Hellendoorn komt de meeste phthisis voor, daar is dus de grootste behoefte aan een sanatorium, daar treffe men den vijand in zijn hol, maar dan zend ik er mijn Walcherschen boer ook niet heen, om malaria kwijt te raken en tuberculose op te doen! Of wil de Twentsche industrie een sanatorium voor haar arbeiders, uitstekend, maar dan is het wel wat veel gevergd de belangstelling van geheel Nederland daarvoor warm te houden.

Middelburg, 1 Mei 1899.

Dr. J. P. BERDENIS VAN BERLEKOM.

Mijnheer de Redacteur!

Vergun mij langs dezen weg een enkele opmerking onder de aandacht van de leden onzer Maatschappij te brengen naar aanleiding van punt L der onderwerpen ter behandeling op de Algemeene Vergadering.

Door de Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie wordt gevraagd, een Commissie te benoemen, *die bereid is*, met haar Commissie samen te werken om middelen te beramen, die paal en perk zullen stellen aan den woeker, die ons bestaan vernietigt, aan medici en pharmaceuten belangrijke schade toebrengt, m. n. de menigvuldige overtredingen, waaraan onbevoegden in voortdurend stijgende mate zich schuldig maken door de genees- en artsensijbereidkunst uit te oefenen.

Het komt mij voor dat het gewenscht is, goed de beteekenis van deze vraag te overzien, voordat men in de Afdeulings-vergaderingen over het mandaat der afgevaardigden een besluit neemt.

In het voorgestelde kunnen twee zaken gescheiden worden. Ten eerste de vraag in hoeverre de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst meent te moeten ageeren tegen het optreden van onbevoegden op medisch en pharmaceutisch gebied, beschouwd uit het oogpunt van de door hen toegebrachte belangrijke schade aan medici en pharmaceuten, als een verweermiddel dus tegen den ons bestaan met vernietiging dreigenden woeker.

Eerst wanneer deze vraag in bevestigenden zin is beslist, komt de tweede vraag aan de orde, of de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst tot dat doel wenscht samen te werken met de Ned. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie.

De eerste vraag is niet nieuw en kwam reeds herhaaldelijk aan de orde. Zelden echter in een vorm, als thans wordt voorgesteld. Bij de bevordering

der belangen van den geneeskundigen stand is tot nu toe door de Maatschappij een hoog standpunt ingenomen. Zij bezag de zaken gewoonlijk zoo ruim mogelijk, en vergat zelden het algemeen standsbelang te vereenigen met het algemeen maatschappelijk belang en het standsbelang niet slechts als een materieel, maar zeker niet minder als een ethisch belang te beschouwen. In de laatste jaren is een strooming bemerkbaar, welke het materieel belang meer op den voorgrond wenscht te plaatsen, een strooming, welke, getuige de vergadering te Maastricht, een gevaar voor onze Maatschappij kan worden. Mag het nu gewenscht heeten op de jubileum-vergadering te Arnhem gelegenheid te geven, tot een onverkwikkelijk debat, zoolang de aansporing daartoe niet uit den boezem der Maatschappij zelve is voortgekomen? Mij dunkt van niet. Geenszins is mijn bedoeling, dat ik zou wenschen om de bespreking van het verschil in meening, dat in de Maatschappij bemerkbaar wordt, in den doofpot te stoppen. Maar ik zou deze niet wenschen vast te knoopen aan een voorstel zooals hier voor ons ligt.

Want al mocht de meerderheid een *onderzoek* in deze zaak wenschen, dan nog zou het m. i. beter zijn, dit onderzoek eerst in eigen kring te doen plaats hebben. En daarvoor zou langere en betere voorbereiding noodig zijn, dan in het voorstel L ligt opgesloten. Om slechts één zaak te noemen, zou het onbevoegd uitoefenen van geneeskunst door apothekers één van de onvermijdelijke punten van bespreking moeten zijn. En ik stel mij voor dat de eventueel te benoemen Commissie niet gaarne een dergelijke quaestie zou behandelen in overleg met de Commissie uit de Ned. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie, alvorens volkomen op de hoogte te zijn van het oordeel der Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst in deze.

Leeuwarden, 3 Mei 1899.

P. H. VAN EDEN.

E E N P R O T E S T.

Toen ik mijn laatste woord had ingezonden heb ik wel begrepen dat de Heer STRAUB er eenige opmerkingen aan zou toevoegen ten einde, zooals hij dat genoemd heeft, den verkeerden indruk weg te nemen, die mijn betoog op de lezers van het *Tijdschrift* zou kunnen hebben, maar toch meende ik dat het tijd werd om te eindigen. Maar daardoor heb ik mij niet verbonden om mij alle qualificatiën en scheeve voorstellingen te laten aanleunen die de Heer STRAUB nog voor de lezers nuttig mocht vinden.

Daarom protesteer ik bij deze:

1°. tegen de thans door den Heer STRAUB geuite beschuldiging dat ik de bacteriologen zou hebben gesard en hen jaren lang voor vervalschers van de waarheid zou hebben uitgemaakt;

2°. tegen de uitlegging van den Heer STRAUB van wat ik schreef over de motie der Afdeeling Zeeland. Hij zegt dat hij een verklaring moest uitlokken sic! dat de Afdeeling zijn geschrijf niet op het oog had. Als de Heer STRAUB nu meent, dat hij die verklaring heeft, vergist hij zich, want ik heb slechts mijn persoonlijk gevoelen geuit en niet de meening van de Afdeeling Zeeland die ik niet eens ken en waarvan ik niets meer weet dan de Heer STRAUB